

Szemle

Pillanatkép a vajdasági Új Képről

„Az Új Kép beindításával azt szeretnénk eljuttatni a pedagógusokhoz, nevelőkhöz, ami a Módszertani Központ polcain nem található meg: a szakmai tapasztalatot, a véleménycserét, a bennünket érintő nevelési és oktatási gondokra való összpontosítást” – ezzel az ajánlással jelent meg 1997 májusában a vajdasági pedagógusok és szülők folyóiratának első száma, amelynek kiadója a Vajdasági Módszertani Központ (Szabadka), felelős szerkesztője pedig már akkor Sós Edit középiskolai biológiatanár volt.

Az Új Kép az Oktatás és Nevelés című folyóirat örökébe lépett, amely hivatalosan ugyan nem szűnt meg, csak a társadalmi-politikai változások következtében egyszerűen eltűnt, „kialudt”. 1997-ben néhány pedagógus, újságíró és más szakember abban látta az induló kiadvány újdonságát/újítását, hogy ez a szülőket is megszólítja. A szerkesztőbizottság azonban inkább a szakfolyóirat koncepcióját pártfogolja, tehát a szülők megszólítása közvetett – „szakmai” – üzenetnek tekinthető. E kommunikáció főként a Nevelői látószög és a Testi-lelki egészségünk című rovatok révén valósul meg.

A magyar történelmi események és ünnepek kapcsán írott cikkek, jegyzetek az átalakulás távlatából szólnak az olvasóhoz: „Most, amikor átalakuló világunkban a változások talán először épp magukat az irányokat kijelölő ünnepeket alakítják át, számot kell vetnünk azzal, hogy ezekből a vágyakból és reményekből lehet-e valóság” (Hajnal Jenő, 1998. március 3.).

A szerkesztőbizottság tagjainak sorában idővel változás történt, de a munkatársak egy-egy régiót, illetve egy-egy szakterületet képviselnek. Ezt példázza a szakbizottság összetétele is: Bori Mária (pszichológus), Hajnal Jenő (magyar nyelv és irodalom szakos, kultúrszervező), Hózsá Éva (magyar nyelv és irodalom szakos tanár), Gábrity Molnár Irén (szociológus), Péter Klára (általános iskolai magyartanár), Sipos Berta (iskola pedagógus) és Szőke Anna (ővönő, illetve néprajzkutató).

A laptanács tagjai ismert tudósok, köz-

életi egyéniségek, az oktatási-művelődési intézmények képviselői.

1997 májusa óta 29 szám jelent meg, évente ugyanis 10 számot állít össze a szerkesztőség (a nyári szünet a folyóirat életében is pihenőt jelent); a téli szünetet követően pedig tervezetten kettős szám jelenik meg.

A kiadó a Vajdaság 83 általános iskolájába, 7 gimnáziumába, illetve 20 szakközépiskolájába juttatja el a folyóiratot, vagyis minden olyan oktatási intézménybe (óvodába, kollégiumba), ahol magyar nyelvű oktatás folyik. Az egyetemekkel szintén élő a kapcsolat, a zombori-szabadkai Tanítóképző Kar hallgatói külön rovatot szerkesztenek a folyóiraton belül; az újvidéki Magyar Tanszékkal ugyancsak jó munkaviszony alakult ki, ennek eredményeképpen még az indulás évében a sziváci Senteleky-napok keretében mutatták be kiadványunkat. A szabadkai Szabad Liceum kétszer foglalkozott a folyóirattal, illetve annak jelentőségével, jövőjével. A lap a közművelődési könyvtárakban szintén hozzáférhető, az interneten is olvasható. (www.tippnet.co.yu/media/ujkep)

Az Új Kép szerkesztési stratégiájában a Hívásunk eszköztára című rovat döntő fontosságú, tehát a szakmai-módszertani szövegek, utasítások a legterjedelmesebbek, többnyire a folyóirat kétharmad részét képezik. Az utolsó „egyharmad rész” a nem szakemberrel (is) kommunikál. Hagyománnyá vált például a pedagógus-portré, hiszen a „névtelen” pedagógusok megnevezése jelenlegi helyzetünkben külön-

sen jelentős, ugyanakkor ez a rovat a múlt örökségét, a hagyományápolást, a megemlékezést is felvállalja. A szerkesztőség gondot fordít a Könyvajánló rendszeres megjelenésére, ugyanis ezt a pedagógusok külön kérték, a továbbképzés szempontjából elengedhetetlen fontosságú a tájékoztatás. A vajdasági folyóirat gyakorlati (hiánypótló) teendőket is vállal. Jó ötletnek bizonyult az 1997/1998-as tanévben megszervezett három fordulós tantárgyi levelező verseny (matematika, biológia, kémia, fizika), melynek győztesei a szabadkai záróversenyen, majd pedig egy ópusztaszeri kiránduláson vettek részt. A következő tanévben egy rendkívül sikeres és tömeges irodalmi erőpróbával bővült a lehetőségek tára, ám a zárórendezvény a háborús események miatt elmaradt. Az 1999/2000-es tanév során két kategóriában versenyezhettek a diákok (a középiskolások is), a matematikai és az irodalmi-művelődéstörténeti tudáspróba záró eseménye az elsőnél színvonalasabb, ötletdúsabb volt, a pécsi kirándulás pedig további munkára ösztönözheti a legjobbakat.

A vetélkedőnek különösen a kisebbségi diáksors szempontjából van jelentősége, mert egyébként a tanulmányi versenyeken a tehetséges magyar ajkú tanulók kevésbé bizonyíthatnak, nyelvi okokból gyakran háttérbe szorulnak. A szakszókincs elsajátítása érdekében szintén szorgalmaznunk kell ezt az oktatási formát, a kreatív játékos feladatok kizökkentik diákjainkat a fásultságból, a távlathiányos mindennapokból.

A Névjegy rovat a kimagasló vajdasági iskolákat és felsőoktatási intézményeket mutatja be. A Millenniumi barangolás keretében vajdasági településekről, nevezetességekről adott helytörténeti ismertetőt egy-egy neves kutató. Ez a rovat szülőfö-

dünk hagyományait, „rejtett” értékeit, talán marasztaló kincseit és kötelék-arcát tárta fel az olvasónak.

1998 novemberében jelent meg a folyóirat első Tanármelléklete (Mire kötelezi a középiskolai tanárt a kötelező olvasmány? Olvasztató stratégiák – újraolvasás – olvasóvá nevelés – szabadabban?). Összesen nyolc melléklet állt össze, kettő a Tanítóképző Kar téli továbbképzésének anyagát tartalmazza, két szerző viszont a pályaválasztás gondjaival foglalkozott. Előtérbe került az oktatás korszerűsítésének elve, az angoltanítás időszerű módszereit kutató pedagógusok ötletadó beszámolója, valamint a pszichológus néhány hasznos útmutatója.

Az „egyéni” mellékletek íróinak névsora – a megjelenés sorrendjében – a következő:

Hózsá Éva, Pető István, Kocsis Mihály, Roncsák P. Erika, Szabó Ágnes – Reéb Ottilia, Simo Kozić. Bunyik Zoltán a harmadik tanármellékletben a középiskolai matematika felvételi vizsga anyagát tekintette át.

A folyóiratot az önzetlen, segítőkész és tevékeny pedagó-

gusréteg élteti, az író/alkotó tanárok (eddig mintegy 114 szerző), valamint a „társ-szerző” olvasók. A Vajdaságba látogató magyarországi írók, kutatók, ismert tanárok szívesen adták át kézírataikat, közülük egyesek rendszeresen visszajeleznek.

Az 1997-es indulás esélyt adott a próbálkozásra, holott sokan kételkedtek a zökkenőmentes folytatás, a következetes megjelenés lehetőségében, a kitartó munkában. A folyóirat bizonyított: a legendászeresebben megjelenő vajdasági kiadvány lett, amely nyelvi-stilisztikai szempontból fejlődött/változott, és ma már egyre több pedagógus szeretné megtartani, alakítani, még színvonalasabbá tenni az egyetlen pedagóguslapot.

A vetélkedőnek különösen a kisebbségi diáksors szempontjából van jelentősége, mert egyébként a tanulmányi versenyeken a tehetséges magyar ajkú tanulók kevésbé bizonyíthatnak, nyelvi okokból gyakran háttérbe szorulnak. A szakszókincs elsajátítása érdekében szintén szorgalmaznunk kell ezt az oktatási formát, a kreatív játékos feladatok kizökkentik diákjainkat a fásultságból, a távlathiányos mindennapokból.

Hogy hol tart most az Új Kép? Esetleg a még újabb, a még aktuálisabb felé mozdul el, talán a kommunikáció többesélyűsége is éppen most vált sürgető elvvé. A cím a távlatból való láttatást és rákérdezést ígéri olvasójának, noha a lap az elmúlt évek eseményeinek függvényében sokszor épp a jelentudat mozdulatlanságát, régies képét ragadta meg. Legnagyobb érdeme mégis, hogy megszólaltatta a pedagógusokat, azokat is, akik nem gondoltak az írás-

beli dialógus lehetőségére, az új nemzedék is bemutatkozott, és a képzőművészet-tanárok alkalmat kaptak a lap arculatának alakítására. Ma, amikor ennyien elhagyták szülőföldjüket, s az íróársadalom szintén megfogyatkozott, ez az ösztönzés a legfontosabb; a szakmai véleménycsere a folyamatos továbbképzést, illetve tudományos haladást szolgálja.

Hózsá Éva

Tankönyvek az Európai Unióban

Az Európai Unión belül nem létezik egységes „tankönyvpolitika”, hiszen egységes oktatáspolitikai sem létezik. A Közösség oktatáspolitikája például az agrár- vagy a versenypolitikával ellentétben nem alkot olyan közös és homogén rendszert, amely azáltal, hogy végrehajtható és kötelezően betartandó jogi alapra támaszkodna, az Unió összes tagállamában egységesen megjelenő jegyeket hordozna. Amikor tehát az Európai Unió oktatáspolitikáján belül a tankönyvvügyre koncentrálunk, általában a nemzeti kompetencián belül kell vizsgálgatni, még akkor is, ha bizonyos dimenziók – például centralizált, illetve decentralizált típusú oktatási rendszerű tagállamok – szerint sikerül az Európai Unión belül a fő típusokat felvázolni.

Mivel a tankönyvkérdés a legkülönbözőbb gazdasági, politikai, szakmai körök érdekeit ütközteti, nemcsak itthon, de az Európai Unió egyes tagállamaiban is viták tárgya. Megjegyzendő, hogy a viták gyakorisága egyenesen arányos a rendszer centralizáltságával; hiszen minél nagyobb azoknak a száma, akik valamiféleképpen befolyásolják a tankönyvkiadást, továbbá a jóváhagyást, annál gyakrabban fordulnak elő érdekösszeütközések, vagyis minél inkább szabad piaci termék a tankönyv, annál kevesebb a probléma. Ugyanakkor számtalan tanulmány és kutatás bizonyítja, hogy a teljesen liberalizált piac egyáltalán nem eredményezte a lehető legjobb minőségű tankönyvek létrejöttét. Azt pedig nem érdemes hangsúlyozni, hogy a tankönyvet mint terméket, illetve a tankönyvkiadást mint gazdasági tevékenységet nem lehet

kizárólagosan közgazdaságilag mérni. Hiszen a tankönyv a társadalom legnagyobb része számára a műveltség legfőbb forrása, és mindannyiunk tudásának bázisa. A tankönyv az oktatási, nevelési, tanulási folyamat eszköze, amely az egyének társadalmi azonosságtudatát, értékrend-szerét, szemléletét a családi közösség után másodikként a leginkább befolyásolni tudja. Nem mindegy tehát, hogy milyen a tankönyv, amelyet a koránál fogva még leginkább alakítható individuum, a diák a kezébe kap.

A közösségi jog hatása a tankönyvpiacra

Homogén oktatáspolitikáról az Európai Unión belül nincs szó, azonban közösségi szinten mind több az előrelépés az alapok, a közös elvek elfogadása érdekében. Az